

Achiziții de documente la Direcția Județeană Dolj a Arhivelor Naționale

CONSTANTIN DECA

Legea Arhivelor Naționale, nr. 16/1996, precizează, printre altele, că organizațiile particulare și persoanele fizice care dețin documente ce fac parte din Fondul Arhivistic Național al României le pot depune la Arhivele Naționale, sub formă de custodie sau donație, scutite de taxe și impozite, iar în cazul că doresc să le vândă, acestea sunt obligate să comunice Arhivelor Naționale, care au prioritate la cumpărarea oricăror documente ce fac parte din Fondul Arhivistic Național al României.

Ca urmare a acestui fapt, prin preluări de documente, donații și achiziții, tezaurul arhivistic deținut de Direcția Județeană Dolj a Arhivelor Naționale, care cuprinde sute de fonduri de arhivă create de diferite instituții, fonduri familiale și personale, colecții de documente, manuscrise, fotografii, hărți, planuri, hotărnicii, sigilii, studii, articole, monografii, corespondență etc., s-a îmbogățit în ultimii ani cu un număr însemnat de documente valoroase din secolele XVIII-XX și carte veche rară, care a sporit fondul documentar al bibliotecii instituției noastre.

Documentele originale achiziționate: zapise, cărți de judecată, hotărnicii, contracte de arendare, scrisori, corespondență etc. oglindesc aspecte ale vieții social-economice, din secolele XVIII-XX, din zona Olteniei: vânzări de pământ, arendări de moșii, pricini de judecată între moșneni și proprietari. Între cele mai importante, menționăm donațiile făcute de domnii Alexandru Vălimărescu din București și Gheorghe Calețeanu din Craiova, 655 de documente care acoperă perioada sfârșitului secolului al XVIII-lea până la începutul secolului al XX-lea (1790-1920) referitoare la familiile boierești Brăiloiu, Bengescu, Glogoveanu și la familiile Popp și Vălimărescu. Dintre acestea, 82 documente din perioada 1849-1860 se referă la familia Brăiloiu, cu care donatorul Alexandru Vălimărescu se înrudește prin soție, mai ales la Anton Brăiloiu, fost prefect de Dolj în această perioadă și epitrop al bisericii Sfânta Treime din Craiova, la moșiile sale din jud. Dolj; la plata taxelor pentru clăcașii de pe moșii, vânzări și arendări de moșii, pricini de judecată pentru pământ între moșneni și proprietari, hotărnicii, acte de stare civilă ale familiei Brăiloiu etc.

Un important document dintre acestea se referă la întreținerea armatelor imperiale rusești intrate în principatul Țării Românești cu prilejul înăbușirii Revoluției de la 1848.

Un alt grup de 260 de documente din perioada 1834-1877 se referă la epitropia bisericii Sfânta Treime din Craiova, ctitoria familiei domnitorului Barbu Dimitrie Știrbei și a prințului Gheorghe Barbu Știrbei, cuprinzând

corespondența acestuia din urmă cu epitropul Ioan Hagiad, cu moștenitorii acestuia și cu Anton Brăiloiu, care a preluat epitropia bisericii de la aceștia, bilanșurile anuale de venituri și cheltuieli ale epitropiei bisericii, contracte de învoielii agricole și de arendare a moșiilor Broscari și Mlecănești, din jud. Mehedinți, proprietatea bisericii Sfânta Treime din Craiova, procese de proprietate și hotărnicii între moșnenii din Broscari și epitropie, cheltuielile făcute cu întreținerea bolnavilor în infirmeria Spitalului „Știrbei“, plata de burse de studii, ajutoare sociale, salarii și pensii pentru familiile sărace și personalul bisericesc etc.

Între documentele donate de alte persoane din București și din Craiova mai menționăm două pergamente cu sigiliu domnesc, diplome domnești ale lui Alexandru Dimitrie Ghica din 1838 și 1842, prin care se acordă rangul de pitar unor boieri de neam, pentru meritele lor, lui Ioniță Diculescu din comuna Bârca, jud. Dolj, și lui Panait Constantin Bâra din Ocele Mari. Un număr de 27 documente din perioada 1837-1861 se referă la moșia și satul Cârteni, plasa Motrului de Sus, jud. Mehedinți.

Un document deosebit, datând din preajma Unirii Principatelor, 1857-1858, cuprinde o listă cu toți proprietarii din plasa Balta, jud. Dolj, între care: pitarii Ioan Târnoveanu, Matei Portărescu, Spiridon Portărescu, Nicolae Prejbeanu, Dincă Ispir, Constantin Prejbeanu, V.Cioroianu, Dumitrache Filip, Ion Cernătescu, Vasile Gârleșteanu, Costache Peșacov, paharnicul Ion Cernătescu, clucerul Ion Vlădoianu și prințul Gheorghe Barbu Știrbei, cu proprietățile lor: Giurguța, Curmătura, Portărești, Ionelele, Cioroiași, Urzicuța, Lipovu de Sus, Cerātu și Băilești, fiind specificată întinderea moșiilor. Despre proprietari se preciza în document: „Toți aceștia, după cât s-a putut cunoaște, nu sunt de nici o partidă, decât cu voința pentru Unirea Principatelor, declarându-se ca nește români adevărați“.

Gheorghe Calețeanu din Craiova ne-a donat un exemplar al bisăptămânalului junimiștilor din Craiova, „Năbădăile“, nr. 7, din 29 mai 1888, și mandatul de deputat ales în Cameră la alegerile din 2-4 noiembrie 1919, al lui Constantin N.Popp, proprietar, intelectual, fruntaș din Craiova.

Frații Maria V.Mihăilescu și Ion V.Mihăilescu ne-au donat 509 documente și fotografii (din care 400 autobiografii ale elevilor fostului Liceu Militar „Dimitrie A.Sturdza“ din Craiova, seriile 1921-1936), care au aparținut tatălui lor, Vasile Mihăilescu, profesor de istorie, instrucție civică și drept la Gimnaziul și Liceul Militar din Craiova între anii 1909-1938. Documentele se referă la Școala fiilor de militari din Craiova (anii 1881-1902), Gimnaziul Militar din Craiova (1902-1916), Liceul Militar „Dimitrie A.Sturdza“ din Craiova (1916-1939).

Maria Boțilă din Craiova ne-a donat 27 de documente din perioada 1837-1861: zapise de vânzare a unor stânjeni de moșie, hotărâri judecătorești ale

Judecătoria jud. Mehedinți în pricini de proprietate între proprietari și moșneni, acte de proprietate, de partaj, diate ale moșnenilor din familia Bojilă și procese cu alți moșneni, referitoare, toate, la moșia și satul Cărceni, plasa Motrului de Sus, jud. Mehedinți.

O achiziție importantă, făcută de la prof. univ. pensionar Ion Călin din Craiova, este decretul oficial (original) din 26 octombrie 1863 al împăratului Austro-Ungarici, Francisc Iosif I, prin care se aprobă articolul de lege al Dietei Transilvaniei din Sibiu, de la 1 iulie 1863, ce recunoaște egalitatea în drepturi a naționalității române cu celelalte naționalități din Transilvania: maghiari, sași, secui. Tot prof. Ion Călin ne-a donat mai multe dosare referitoare la Petrache Lupu și biserica din Maglavit, jud. Dolj, din anii 1934-1937.

Și biblioteca documentară a Direcției Județene Dolj a Arhivelor Naționale s-a îmbogățit cu câteva volume de carte rară bisericească, traduceri din limba slavonă, secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, din care menționăm: *Analoghion - 1745*, Tipografia Râmnicului, traducerea lui Mihai Atanasievici; *Viețile Sfinților - 1807*, Tipografia Sfintei Mănăstiri a Neamțului și Secului; *Ceaslov, Brașov, 1851*, Tipografia „Ioan Gott”; *Ceaslov, Sibiu, 1854*, Tipografia „Gh.Clozias”; *Cărticică de rugăciuni, Chișinău, 1909*.